

24 ta' Novembru, 1954.

Inhallet:

L-Onor. Dr. J. Caruana Colombo, B.Litt., LL.D.

Teresa Vella *versus* Maria Assunta Vella et.

Testment — Interpretazzjoni — Utufrutt.

*Hura kompitu tal-ġudikant li jinterpreta t-testament; u fl-interpre-
tazzjoni ta' testament għandu jittiehed rigward piuttost għall-co-
lontà tat-testatur milli għall-kliem użat fit-testament.*

*Fil-kaz preżenti, it-testatur halla l-uzufrutt ġenerali ta' lassi credi-
tarju tiegħu lil martu, u halla bi prolegat lill-uliedu kollha l-uzuf-
rukk ta' ditto li kienet tiffirma parti minn dak l-assi, fil-wajt
illi l-proprjetà ta' dak id-ditto halliha li ukud mill-istess uliedu,
u salsi dawn id-dispożizzjonijiet, istituiru lill-uliedu kollha hhal-*

accruita tagħha. Il-Qorti rriteniet illi dal it-testament kella jiġi utopretat fis-sens illi l-użufrutt imholli ta' dik id-ditta lill-ahiedu kella jibda wara li jkun spicča l-użufrutt generali imholli lill-mara tal-testatur, għax din kienet tidher il-volunta tal-testatur mill-komplex ta' dawk id-dispożizzjonijiet kontenuti fl-istras testament.

Il-Qorti — Rat l-att ta' -citazzjoni li bih l-attrici, wara li tippermetti lli fit-2 ta' Ottubru 1941 (dok. A) miet William Vella, missier il-konendenti kollha barra l-konvenuta Maria Assunta Vella, mara, b'testament "unica charta" ricevut minn Nutar Dr. Edwin Pantallere-co fit-18 ta' Mejju 1938 (dok. B); u illi fl-imsemmi testmeut hija giet isitwita bhala wahda mill-eredi ta' missierha, u gie lilla mholli mal-konvenuti l-ohra, li kwoti ugwali, bhala prelega, l-użufrutt tad-ditta "Sebastian Vella & Sons — Santfish"; u illi hija ma tridx tibqa' in komunjoni mal-konvenuti; u illi l-konvenuti Paolo, Sebastiano u John ahwa Vella, qeghdin jamministraw l-imsemmija ditta, u sal-lum ma rrendewlha ebda kont, u lanqas ma tawha sehemha mill-użufrutt li hija ghandha tippercepixxi skond l-istess testment: titlob illi, wara li jinghataw d-dikjarazzjonijiet u l-provvedimenti kollha mehtiega, (1) ikun likwidat l-assi soċjali konjugali ga eżistenti bejn il-konvenuta Maria Assunta u l-mejjet William Vella, żewgħa, billi jkun dikjarat jikkonsisti f'dawk il-beni kollha li jirrizultaw waqt it-trattazzjoni tal-kawża; (2) dana l-assi, hekk likwidat, ikun maqsum f'żewg porzjonijiet xorta, li minnhom wahda tiġi assenjata lill-assi partikulari tal-konvenuta Maria Assunta Vella u l-ohra lill-assi partikulari tal-mejjet William Vella; (3) ikun likwidat l-assi partikulari ta' William Vella, billi jkun dikjarat jikkonsisti f'nofs l-assi soċjali konjugali kif fuq likwidat u fil-beni l-ohra kollha li jirrizultaw waqt it-trattazzjoni tal-kawża; (4) dana l-assi, hekk likwdat, ikun maqsum bejn il-konendenti sugġetti għall-użufrutt tal-konvenuta Maria Assunta Vella u minien porzjonijiet ugwali, u lil kull wieled mill-ahwa Vella tiġi assenjata l-ottava (1/8) par i ta' l-istess assi in diviżjoni; (5) il-konvenuti Paolo, Sebastiano u John ahwa Vella, ikunu kundannati jirrendu kont tal-gestjoni ta' l-imsemmija azienda mill-mewt tad-decjuj; (6) u jhall-suha sehemha spettanti mill-użufrutt kostitwit mill-awtur

kontant fuq l-insemmija azjenda u, okkorrendo, ghandu jigi likwidat per mezz ta' perit li jigi nominat mill-Qorti; (7) jigu nominati perit biex jagħmel l-likwidazzjonijiet u d-diviżjonijiet fuq mitiuba, nutar biex jippublika l-att relativ, u kuratur biex jurappreżentaw lill-kontammici. B-ispejjeż, kompriżi dawk ta' l-ura uffejali ta' l-20 ta' Novembru, kontra l-konvenuti, li ġew ingwanti biex jidhru għas-subizzjoni;

Ikkunsidrat;

Illii, kif jidher mill-verbal tas-seduta fuq insemnija, il-kontendenti jaqblu illi qabel xejn jigi deċiża l-kwistjoni, li l-eżitu tagħha evidentement jinfluwixxi fuq il-likwidazzjoni u diviżjoni ta' l-assi ereditarju ta' William Vella, jekk il-prelegat mihalli mill-istess William Vella lill-uliedu, l-osthom l-attriċi, bl-artikolu (4) at-testament tiegħu, magħmul "unica charta" ma' martu, il-konvenuta Maria Assunta Vella, l-atti tan-Natar Dr. Edwin Pantaleresco fit-18 ta' Meju 1938, għandux jigi konsegwit mill-insemmijin prelegatarji qabel il-mewt ta' l-insemmija Maria Assunta Vella, li bl-artikolu (2) ta' l-istess testament żewġha hallheha l-użufrutt ġenerali ta' l-assi ereditarju tiegħu, kif tippretendi l-attriċi, jew inkella jekk dik il-prelegat għandux jigi konsegwit mill-istess prelegatarji wara illi jispjéca l-użufrutt ġenerali ġa msemmi, jigifieri wara l-mewt ta' l-istess konvenuta Maria Assunta Vella. Fi kliem lehor, idid jigi eżaminat jekk l-insemmi prelegat, jew l-użufrutt tad-ditta "Sebastian Vella & Sons — Salfishi", kelliux, il-intenzjoni at-testatur, jibda wara l-mewt ta' l-ewwel wiehed mit-testatur, kif tippretendi l-attriċi, jew wara illi jkun miet l-aħħar superstiti fos l-testaturi, kif jalle-gaw il-konvenuti. Din hi kwistjoni ta' interpretazzjoni ta' l-insemmi testament, u b'mod partikulari taż-żewġ artikoli fih issemew: liema interpretazzjoni hemm b'zonn li ssir billi l-kontendenti jagħru tulsir differenti bl-dawn iż-żewġ dispozizzjonijiet, kif jidher minn noti ta' l-osservazzjonijiet tagħhom rispettivi;

- Illi hu kompitu tal-gudikant li jin erpreta t-testamenti. "La regola dell'art. 967 del Codice Civile implica necessariamente per il giudice incaricato di indagare le intenzioni di un testatore larghissimi poteri d'interpretazione" (Bandry —

Lacantinerie, Delle Donazioni tra Vivi e dei Testamenti, Vol. II, para. 1841). "Il testamento è l'espressione delle ultime volontà del defunto; se la manifestazione della volontà del testatore è incerta, bisogna interpretarla; l'interpretazione è il diritto e il dovere del magistrato" (Laurent, Diritto Civile, Vol. XIII, para. 125). "L'interpretazione della volontà di un testatore spetta insindacabilmente ai giudici del merito" (Coen, Interpretazione dei Testamenti, no. 1431). Fl-interprezzjoni ta' testment ghandu jittiehed rigwa d pjuttost ghall-volontà tat-testatur milli ghall-kliem (Kolez. Vol. XXVII-11-58; Pothier, Tomo III, pag. 621, Tomo IV, pag. 672); u l-intenzjoni tat-testatur, "anzicchè nei termini della locuzione controversa, va ricercata nell'intero contesto delle disposizioni" (Coen, ibid. no. 1441);

Illi ma hemmx bżonn jinghad illi f'dau il-każ trid tiġi interpretata l-volontà tat-testatur biss. Dana, fit-tieni artikolu tat-testment ġa msemmi, halla l-użufrutt generali ta' l-assi ereditarju tiegħu lill-martu, il-konvenuta Marija Assunta Vella, bl-eżenzjoni mill-obligu legali tal-formazzjoni ta' l-inventarju u tal-prestazzjoni tal-kawzjoni; bi-artikolu erbgħa ta' l-istess testment huwa halla bi prelegat lill-uliedu kollha, jigi-tieni l-artiċi u l-konvenuti barra l-imsemmija konvenuta Marija Assunta Vella, fi kwoti ugwali, l-użufrutt li ġa ssemma tad-ditta "Sebastian Vella & Sons — Saifish"; l-istess ditta, bl-avvjaement tagħha u kull ma fiha, it-testatur hallew bi proprietà bhala prelegat lill-tliet uliedu l-konvenuti Paolo, Sebastiano u Giovanni, ahwa Vella. Bl-artikolu hamsa, mbgħad, ta' l-imsemmi testment, it-testatur, salvi d-dispożizzjonijiet fuq imsemmija, innomina bhala werrieta tiegħu l-imsemmi uliedu in parti uguali, bis-sostituzzjoni volgari ta' wliedhom u tad-dixxendenti tagħhom, u in difett bid-dritt ta' l-akkrexximent bejniethom;

Illi mill-kontest kollu ta' dawn id-dispożizzjonijie jidher illi għandha tipprevalixxi l-allegazzjoni tal-konvenuti, fis-sens li l-volontà tat-testatur kienet dik illi l-prelegat ta' l-użufrutt ta' uliedu kollu jibda jgħaddi wara illi tkun mieter mar-ta, jekk huwa jmut qabilha. U tabilhaqq:—

1 Fit-tieni artikolu tat-testment ġie mbolli lill-konve-

nuta Maria Assunta Vella l-użufрут "ġenerali" u l-lassi ereditarju tat-testatur, jiġifieri minghajr ebda eċċezzjoni u minghajr ebda riferenza għall-użufрут imbolli minnu lill-uliedu fl-artikolu erbgha. Kieku t-testatur ried jeċċettwa uall-ewwel użufрут li-tieni wiehed, jew ma kienetx tnutuża l-kelma "ġenerali", jew almenu fit-tieni artikolu tat-testament kienet tintagħmad xi riferenza għalih bhal ma saret fl-artikolu hamsa, fejn l-istituzzjoni ta' l-eredi ġiet magħmula "salvi d-dispożizzjonijiet li kienu saru qabel":

2. Il-prelegat ġie mħolli taht il-kondizzjoni, fost oħrajn, li "wara l-mewt tat-testatur" kellu jidher fid-ditta msemmija u jiehu x-xogħol tagħha u r-responsabilità, li allura kellu t-testatur, il-konvenut Paolo Vella. Għalhekk l-intenzjoni tat-testatur għandha titqies illi kienet illi l-prelegat kellu jittiehed minnu wara l-mewt ta' martu, jekk huwa jmut, kif miet, qabilha;

Għal dawn ir-raġunijiet:

Tiddeċidi billi tiddikjara illi d-ditta f'q im-semmija tinsab kompriża fl-użufрут ġenerali tal-konvenuta Maria Assunta Vella, imħolli lilha minn żewġha, u l-prelegat ta' l-istess ditta mħolli lill-uliedu minn William Vella għandu għalhekk jiġi konsegwit minnhom wara l-mewt ta' l-im-semmija konvenuta Maria Assunta Vella, ommbom. Minhabba l-cirkustanzi tal-każ, l-ispejjeż jibqgħu bejn il-kontendenti minghajr taxa: imma d-dritt tar-Registru għandu jithallas mill-attriċi. Il-każ ta' l-oqra' mħollija "sine die", riappuntabili wara li din is-sentenza tkun għaddiet f'gudikat, li-ax jitkompli fill-meritu.